

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ
ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ

А.БАЙТҰРСЫНОВ АТЫНДАҒЫ
ҚОСТАНАЙ Өңірлік Университеті

ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСЫ ӘКІМДІГІ МӘДЕНИЕТ БАСҚАРМАСЫНЫҢ "ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ҚОСТАНАЙ ОБЛЫСТЫҚ
МЕМОРИАЛДЫҚ МҰРАЖАЙЫ" КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ

КОММУНАЛЬНОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ УЧРЕЖДЕНИЕ "КОСТАНАЙСКИЙ ОБЛАСТНОЙ МЕМОРИАЛЬНЫЙ
МУЗЕЙ ИБРАЯ АЛТЫНСАРИНА" УПРАВЛЕНИЯ КУЛЬТУРЫ АКИМАТА КОСТАНАЙСКОЙ ОБЛАСТИ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

«ИННОВАЦИЯ, БІЛІМ, ТӘЖІРИБЕ-БІЛІМ
БЕРУ ЖОЛЫНЫҢ ВЕКТОРЛАРЫ»

ХАЛЫҚАРАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ПРАКТИКАЛЫҚ
КОНФЕРЕНЦИЯСЫ

МАТЕРИАЛДАРЫ

II КІТАП

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

МАТЕРИАЛЫ

МЕЖДУНАРОДНОЙ
НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ
КОНФЕРЕНЦИИ

«ИННОВАЦИИ, ЗНАНИЯ,
ОПЫТ – ВЕКТОРЫ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТРЕКОВ»

II КНИГА

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ/ РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, география ғылымдарының докторы, Қазақстан Педагогикалық Ғылымдар Академиясының мүшесі;

Жарлыгасов Женис Бахытбекович, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор;

Скударева Галина Николаевна, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент, Мәскеу облысындағы МОУ «Мемлекеттік гуманитарлық-технологиялық университеті» ректорының м.а.; Ресей Федерациясының жалпы білім беру ісінің құрметті қызметкері, Ресей;

Бережнова Елена Викторовна, педагогика ғылымдарының докторы, профессор Мәскеу халықаралық мемлекеттік қатынастар институты, Ресей;

Ибраева Айман Елемановна, «Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы» ММ жетекшісі;

Онищенко Елена Анатольевна, «Педагогикалық шеберлік орталығы» жекеменшік мекемесінің Қостанай қаласындағы филиалының директоры;

Демисенова Шнар Сапаровна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының меңгерушісі;

Утегенова Бибикуль Мазановна, педагогика ғылымдарының кандидаты, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика және психология кафедрасының профессоры;

Смаглий Татьяна Ивановна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика және психология кафедрасының қауым.профессоры;

Жетписбаева Айсылу Айратовна, А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университетінің Ы.Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары»: 2023 жылдың 17 ақпандағы Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары. II Кітап. – Қостанай: А.Байтұрсынов атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2023. – 1231 б. = «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков»: Материалы международной научно-практической конференции, 17 февраля 2023 года. II Книга. – Костанай: Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова, 2023. – 1231 с.

ISBN 978-601-356-244-5

Жинаққа «Инновация, білім, тәжірибе-білім беру жолының векторлары» атты Алтынсарин оқулары халықаралық ғылыми-практикалық конференция материалдары енгізілген.

Талқыланатын мәселелердің алуан түрлілігі мен кеңдігі мақала авторларына заманауи білім беруді жаңғырту мен дамытудың, осы үдерісте қазақ ағартушыларының педагогикалық мұрасын пайдаланудың жолдарын, мұғалімдерді даярлаудың тиімді технологиялары мен форматтарын әзірлеу мен енгізу мәселелерін, ақпараттық қоғамдағы білім беру кеңістігінің ерекшеліктерін айқындауға, сондай-ақ педагогтердің инновациялық қызметінің тәжірибесін жинақтауға, педагогикалық үдеріс субъектілерін психологиялық-педагогикалық қолдауға мүмкіндік берді.

Бұл жинақтың материалдары ғалымдарға, жоғары оқу орындары мен колледж оқытушыларына, мектеп мұғалімдері мен мектепке дейінгі тәрбиешілерге, педагог-психологтарға, магистранттар мен студенттерге қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Инновации, знания, опыт – векторы образовательных треков». Многообразие и широта обсуждаемых проблем позволили авторам статей определить векторы модернизации и развития современного образования, использования в данном процессе педагогического наследия казахских просветителей, вопросов разработки и внедрения эффективных технологий и форматов подготовки учителей, специфики образовательного пространства в информационном обществе, а также обобщения опыта инновационной деятельности педагогов, психолого-педагогической поддержки субъектов педагогического процесса.

Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-244-5

УДК 37.02
ББК 74.00

УДК 711.7

АКТИВНЫЕ ПРИЕМЫ И ФОРМЫ РАБОТЫ С ТЕКСТОМ НА УРОКАХ РУССКОГО ЯЗЫКА И ЛИТЕРАТУРЫ (ИЗ ОПЫТА РАБОТЫ МАСТЕР-КЛАССА)

Тарасова Анжелика Анатольевна
учитель русского языка и литературы
КГУ «Средняя школа №28»
ГУ «Отдел образования города Актобе»
г. Актобе, Казахстан
atarasova72@mail.ru

Аңдатпа

Мақалада көрсетілген материалдар мәтінмен жұмыс жасау жолдарын қарастырған, бұл сабақ барысында зерттеу тәсілін қолдануға және сыни ойлауды дамытуға мүмкіндік береді.

Түйінді сөздер: мәтінмен жұмыс, білім беру, зерттеу, сыни тұрғыдан ойлау, сабақ.

Аннотация

Материалы, представленные в статье, рассматривают стратегии работы с текстом, которые позволяют реализовать на уроке исследовательский подход и развивают критическое мышление.

Ключевые слова: работа с текстом, обучение, исследование, критическое мышление, урок.

Abstract

The materials presented in the article consider strategies for working with the text that allow you to implement a research approach in the lesson and develop critical thinking.

Key words: working with the text, education, research, critical thinking, lesson.

Мы понимаем не текст, а мир, стоящий за текстом.
А.А. Леонтьев

Текстоцентрический подход сегодня – это одно из актуальных направлений в современной методике преподавания русского языка и литературы.

Поэтому стратегии работы с текстом позволяют реализовать исследовательский подход и развивать критическое мышление. Использование текста на уроке позволяет реализовать в единстве следующие цели: коммуникативную, образовательную, развивающую и воспитывающую.

Работа с текстом имеет определенные трудности, тем более что продуктивность деятельности и ученика, и учителя во многом зависит от умения ориентироваться в информационных потоках, справляться с проблемами, ориентироваться и использовать цифровые образовательные ресурсы, искать и использовать недостающие знания для достижения цели. Поэтому текст и стратегии работы с ним должны занять приоритетное положение в обучении. [1, с18] Именно на это я и опиралась, когда выбирала тему и разрабатывала программу мастер-класса, целью которой было создание условий для полноценного проявления и развития педагогического мастерства участников на основе организации пространства для профессионального общения по обмену опытом.

Одним из направлений работы мастер-класса было знакомство и апробация разнообразных активных приемов и форм работы с текстом на уроках русского языка и литературы.

Были рассмотрены следующие приемы и формы: формирование текстовой и коммуникативной компетенций учащихся через работу с клоуз-тестом; технологии смыслового чтения; реконструкция текста, комплексный анализ текста, сплошные и несплошные тексты, а также разнообразные приемы критического мышления.

Так, например, одной из стратегий предтекстовой работы является прием антипации – это один из важнейших приёмов работы с текстом до чтения. [2, с37] Прогнозирование содержания текста по названию, фамилии автора, эпиграфу: восстановление текста с пропущенными элементами; составление до чтения плана текста с опорой на имеющиеся знания, читательский опыт, заголовок, жанр и стиль текста; угадывание хода мысли автора при чтении с остановками: Как вы думаете, что произойдёт дальше? Как будут развиваться события? К какому выводу придёт автор? (Рисунок 1)

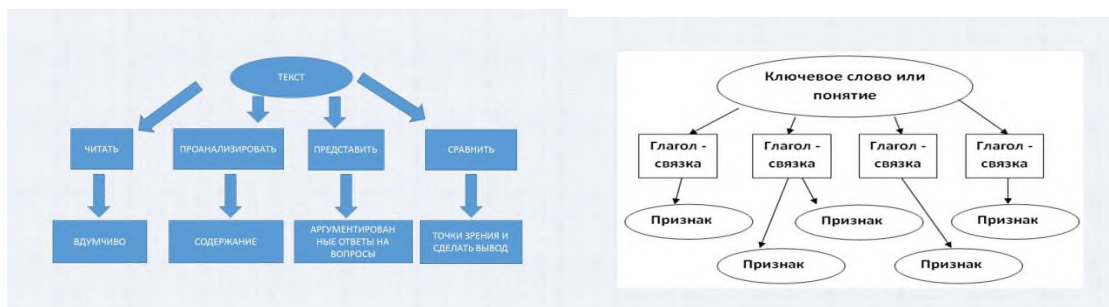
Так, можно предложить учащимся перед чтением комедии Н.В. Гоголя «Ревизор» рассмотреть и изучить афиши к производству, подумать, о чем будет эта комедия.

Одним из продуктивных приемов считаю ассоциативный куст. учитель даёт ключевое слово или заголовок текста, ученики записывают вокруг него все возможные ассоциации, обозначая стрелочками смысловые связи между понятиями.

Это позволяет актуализировать уже имеющиеся знания, активизировать познавательную активность учащихся и мотивировать их на дальнейшую работу с текстом. (Рисунок 2)

Прием «Денотатный граф» позволяет разделить текст на части, установить связь между частями, представить эти связи графически. (Рисунок 3)

Интересной формой работы считаю кроссенс.

Читать кроссенс нужно сверху вниз и слева направо, далее двигаться только вперед и заканчивать на центральном 5 квадрате, таким образом получается цепочка завернутая «улиткой».

Начать можно как первой, так и с любой узнаваемой картинкой. Центральным является квадрат с номером 5. По желанию автора, он может быть связан по смыслу со всеми изображениями в кроссенсе. Обычно же нужно установить связи по периметру между квадратами 1-2, 2-3, 3-6, 6-9, 9- 8, 8-7, 7-4, 4-1, а также по центральному кресту между квадратами 2-5, 6-5, 8-5 и 4-5.

Применение кроссенса на уроке:

- при изучении нового материала: выведение темы урока; установка проблемной ситуации;
- при закреплении и обобщении изученного материала;
- творческое домашнее задание.

Примеры таких кроссенсов можно использовать при введении в тему.

Пример кроссенса по теме «Семья» (Рисунок 4)

По теме «Знания. Школа» (Рисунок 6)

Кроссенс по теме «ЗОЖ. Здоровое питание» (Рисунок 7)

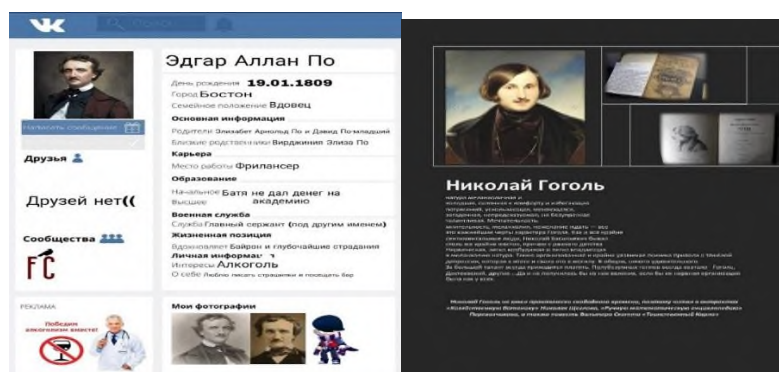

В старших классах можно предложить учащимся создать книжную полку литературного героя. Это дает возможность представить расширенную характеристику героя, опираясь на текст, на авторскую характеристику, ученики прогнозируют, какие книги мог бы читать герой, каковы его литературные предпочтения. Тем самым создается более полная характеристика образов. (Рисунок 8)

Или же создать страничку своего любимого писателя в соцсетях, это позволяет креативно подойти к изучению биографических данных писателя. (Рисунок 9)

Данные приемы, как показывает опыт, способствуют более глубокому проникновению в текст произведения, а также поддерживают живой интерес к урокам литературы и русского языка у учащихся.

Таким образом, классический способ работы с текстом включает стандартные приемы, которые по традиции используются в школе: сначала внимательно прочитать текст, ответить на вопросы по содержанию, выделить основную мысль и тему текста, придумать заголовок, найти и объяснить непонятные слова. Прогрессивный способ проникает в суть проблемы и учит ребенка мыслить логически, обращать внимание на детали в тексте, видеть структуру текста, находить в нем существенную и несущественную информацию, соотносить прочитанное со своим опытом.

Актуальны слова С.Я. Маршака: «Литературе так же нужны талантливые читатели, как и талантливые писатели. Именно на этих талантливых, чутких, обладающих творческим воображением читателей и рассчитывает автор, когда напрягает все свои душевные силы в поисках верного образа, верного поворота действия, верного слова».

Список литературы:

1. Галактионова Е.Г., Казакова Е.И. Учим успешному чтению. Рекомендации учителю: пособие для учителей общеобразовательных учреждений.-Москва.: Просвещение, 2011.
2. Добротина И.Г. Формирование стратегии смыслового чтения на уроках русского языка.-Москва.: ШБ, 2006.

ӘОЖ 378

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ РУХАНИ МӘДЕНИЕТТІЛІККЕ ТӘРБИЕЛЕУ

Темирханова Кымбат Шашубаевна
kimbat.sh@mail.ru

Қара Әсел Бейсенбайқызы,
магистр, аға оқытушылар

Ы.Алтынсарин атындағы Арқалық педагогикалық институты
Арқалық қ., Қазақстан

Аңдатпа

Бұл мақалада Мектеп жасына дейінгі балалардың рухани тәрбиелеудің мәні мен маңызы сараланады. Сонымен қатар мәдениет, рухани мәдениет ұғымдарына түсінік беріледі және мектеп жасына дейінгі балаларды тәрбиелеудегі халықтық педагогиканың ролі жайлы қарастырылады.

Түйінді сөздер: *тәрбие, халықтық педагогика, мәдениеттілік тәрбиесі, рухани тәрбие, әлеуметтік орта, мектеп жасына дейінгі тәрбие*

Аннотация

В статье проанализированы значение и сущность духовной культуры детей дошкольного возраста. А также рассматриваются понятия культура, духовной культуры и характеризуется роль народной педагогики в воспитание детей дошкольного возраста.

Ключевые слова: *воспитание, народная педагогика, культурное воспитание, духовная культура, дошкольное воспитание, социальная среда.*

Abstract

A value and essence of spiritual culture of children of preschool age are analysed in the article. And also examined concepts culture, spiritual culture and the role of folk pedagogics is characterized in education of children of preschool age.

Key words: *education, folk pedagogics, cultural education, spiritual culture, preschool education, social environment.*

Рухани мәдениет дегеніміз халықтың ұлттық тілі, ұлттық мінез-құлқы, ерекше адамгершілік қасиеттері, ұлағатты тәлім тәрбиелік мәні бар даналық өсиеттері, мақал-мәтелдері, әдеби және музыкалық шығармалары, салт-дәстүрлері, діні, ұлттық ойындары, мерекелері және т.б. Яғни, рухани мәдениет адамдық қасиеттің өлшемі, оның жақсылыққа талпынуы, өзге адамға жанашырлық білдіруі, айналадағы адамдарға қайырымдылығы, өмір сүру мәселелері жайында ізденуі, өзін-өзі танып, сол арқылы дүниені, әлемді тануы[1, б.172]. Мектеп жасына дейінгі балалардың рухани мәдениетін тәрбиелеу мәселесіне көңіл бөлуіміздің себебі, бала этномәдениеттік даму кезеңінде рухани байлығымызды осы кезеңде бойларына сіңіріп өсулері қажет. Мектепке дейінгі кезең, адамгершілік мөлшерлер мен ұлттық құндылықтарымызды меңгерудің қарқынды даму кезеңі екендігін кейінгі зерттеулер дәлелдеп отыр.

Мектеп жасына дейінгі балалардың рухани мәдениетін тәрбиелеу мәселесіне көңіл бөлуіміздің себебі, бала этномәдениеттік даму кезеңінде рухани байлығымызды осы кезеңде бойларына сіңіріп өсулері қажет. Мектепке дейінгі кезең, адамгершілік мөлшерлер мен ұлттық құндылықтарымызды меңгерудің қарқынды даму кезеңі екендігін кейінгі зерттеулер дәлелдеп отыр. Баланың рухани дүниеге көтерілуі – дегеніміз баланың дүниеге келген күнінен бастап, оның дүние тануын, ақыл-